

Uppdatering av SÄBO utredning

Senaste SÄBO utredningen (omställning till behov år 2022

Dnr:2021/488 73) visade efter en djupanalys av Sveriges kommuner och regioner (SKR) att Bräcke kommun har en högre nettokostnadsavvikelse inom vård och omsorg än jämförbara kommuner. I utredningen gjordes en analys av befolkningsstatistik från Statisticon som jämfördes med befolkningsregistret (KIR). Det har nu visat sig att befolkningsprognosen har förändrats väsentligt och vi ser att antalet äldre ökar i snabbare takt än vad de tidigare utredningarna visat.

I denna uppdaterade version av SÄBO utredningen kommer följande att redovisas:

- Medianvårdtid enligt Kolada
- Rapport SKR (Prognos särskilda boenden)
- Statistik för befolkningsprognos
- Personalförsörjning
- Brukartimmar i hemtjänsten
- Sammanfattning och framtidsplanering

Efter att beslut om att avveckla 15 SÄBO-platser togs 2021-12-15 inrättades en tjänst som boendesamordnare för att kunna möjliggöra en god samordning av kommunens boendeplatser när personer får ett korttids-, växelvårds- eller särskilt boendebeslut. Detta har medfört att Bräcke kommun har en tydlig överblick gällande vilka rum som finns tillgängliga, hur behovet ser ut och vilka utmaningar som kan finnas framåt. Boendesamordnaren har en tät samverkan med enhetschefer och biståndshandläggare 1 ggr/vecka och tjänsten inryms i redan befintlig tjänst hos handläggare på vård och social avdelningen.

Medianvårdtid enligt Kolada

Bräcke kommun har sedan 2017 avvecklat 33 boendeplatser. Enligt statistik från Kolada som är en databas med drygt 6000 nyckeltal och flera olika analysfunktioner med syfte att stödja arbetet med analys, jämförelser och uppföljning i kommuner och regioner. Analysen av medianvårdtiden visar tydligt att antalet vårddygn på särskilt boende minskat mellan 2017 och 2023. 2017 hade Bräcke kommun 799 vårddygn/brukare, 2023 hade kommunen 456 vårddygn/brukare vilket ger en minskning på 343/ vårddygn/brukare på 6 år. Största minskningen på antalet vårddygn är mellan år 2022–2023 då minskade antalet med 166 dygn/brukare. Medianvårdtiden visar att arbetet med att avveckla boendeplatser i kombination med att man sett över rutiner för biståndshandläggning samt inrättat boendesamordnare har fallit bra ut. Nu står Bräcke kommun inför utmaningar med att befolkningsprognosen samt Kir visar på en ökning av personer som kommer behöva särskilt boende tidigare än prognosen visade i tidigare utredningar.

Rapport SKR (Prognos av särskilda boenden)

I en rapport från SKR (Prognos av särskilda boenden - SKR) redogör de för en enkätundersökning (2013) som visade att 79 procent (228 kommuner) av Sveriges kommuner att de inom de närmaste åren förväntade sig ha balans eller överskott av platser på särskilda boenden. I en uppföljande enkät fem år senare, 2018, visade det sig att denna prognos stämde för 129 av kommunerna medan 99 av dem i stället hade underskott av platser på särskilda boenden. I samma enkät uppskattade 36 kommuner år 2013 att de fem år senare skulle ha underskott av platser på särskilda boenden. I den uppföljande enkäten 2018 visade det sig att denna prognos stämde för 13 av kommunerna medan 23 av dem i stället hade balans eller överskott av platser på särskilda boenden. Detta påvisar svårigheten med att prognostisera antalet SÄBO-platser.

Statistik från utredning 2021 och 2024

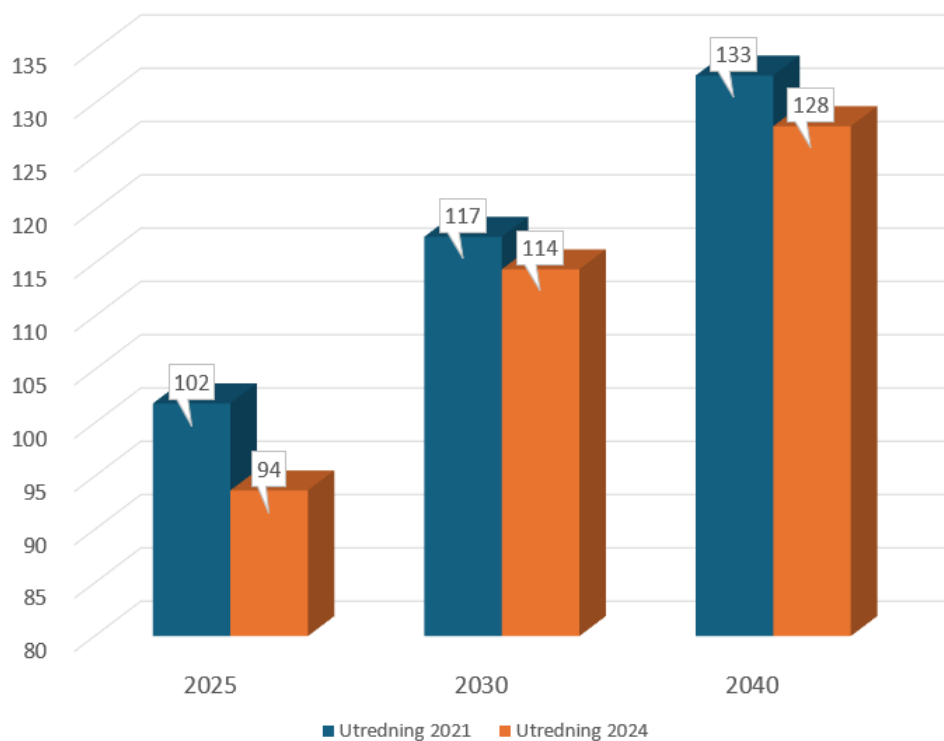
Antal SÄBO-platser har räknats ut genom att man jämfört befolkningsframskrivningen som är framtagen av Statisticon och befolkningsregistret (KIR). KIR visar hur befolkningsregistret ser ut fram till idag och för att få ut siffror framåt har vi utgått från befolkningsframskrivning för att titta på hur antalet personer minskar och ökar inom vissa åldrar. Efter detta omvandlas siffrorna till SÄBO-platser med antagandet från föregående utredning att 17% av de som är 80 år och äldre behöver en SÄBO-plats.

I denna uppdatering har vi tagit fram statistiken på samma sätt som i tidigare utredningar och sedan lagt dem bredvid varandra.

Bilden nedan visar siffrorna utifrån befolkningsframskrivningen. Alla staplar visar antagandet 17% av det antal personer som är 80 år och äldre. De blå staplarna visar vad som sades i förra utredningen (2021) och de orangea staplarna visar den senaste befolkningsframskrivningen från Statistcon (2024).

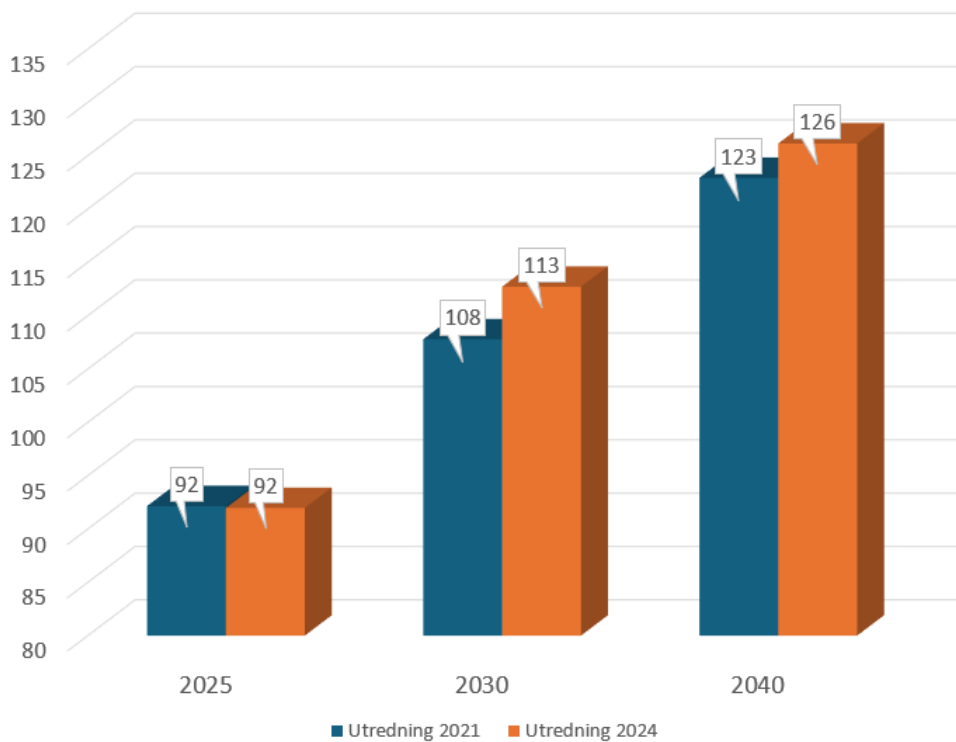
Antal platser befolkningsframskrivning jämfört 2021 & 2024

Bilden nedan visar siffrorna utifrån Kir. Alla staplar visar antagandet 17% av det antal personer som är 80 år och äldre. De blå staplarna visar vad som sades i förra utredningen och de orangea staplarna visar den senaste beräkningen från Kir.

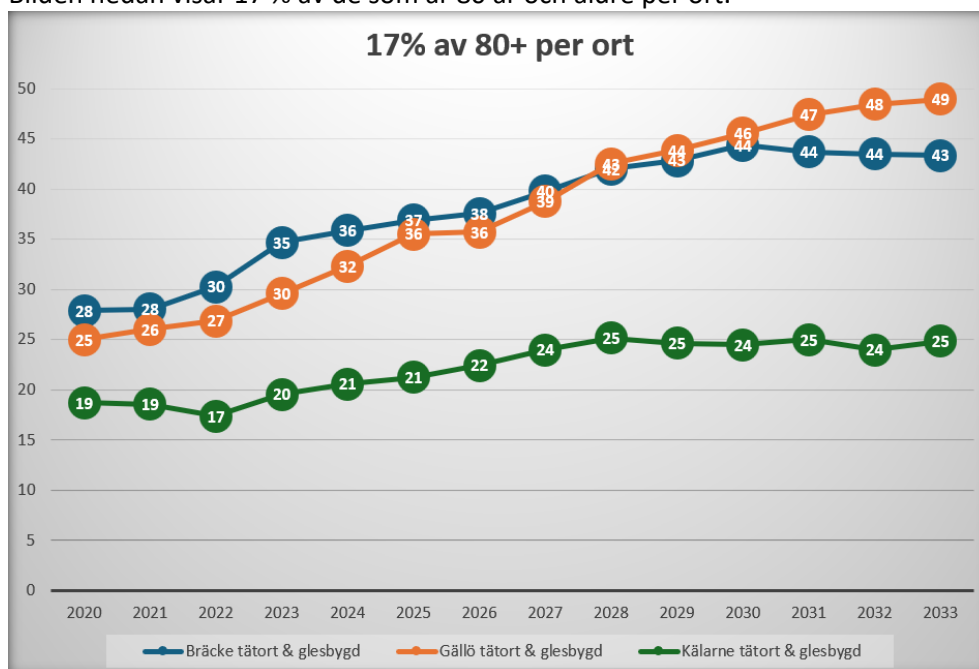

Antal platser kir jämfört 2021 & 2024

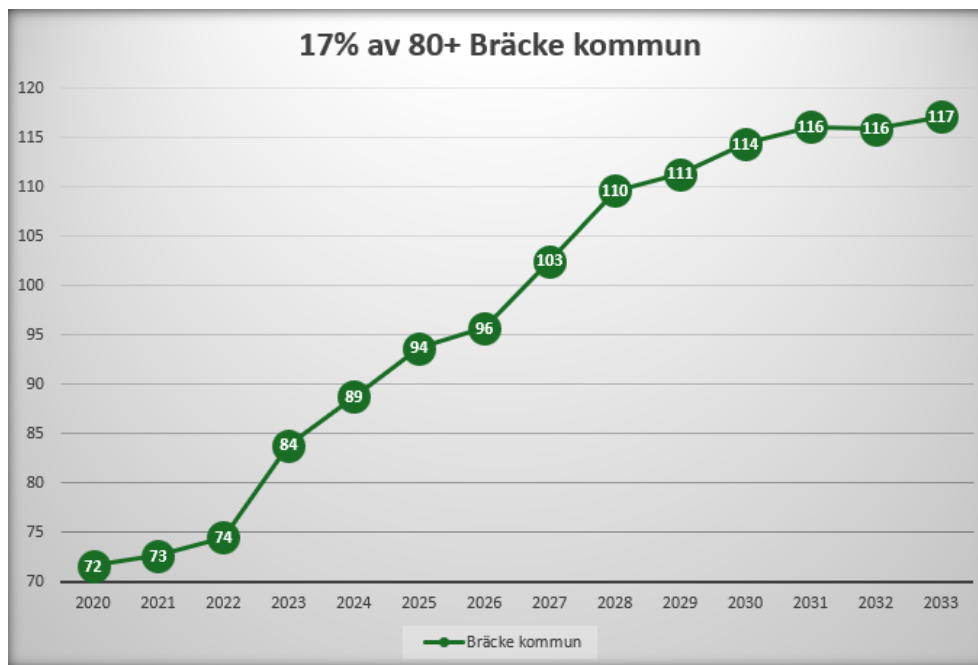
17 % av 80+

Bilden nedan visar 17 % av de som är 80 år och äldre per ort.

Bilden nedan visar 17 % av de som är 80 år och äldre för Bräcke kommun.

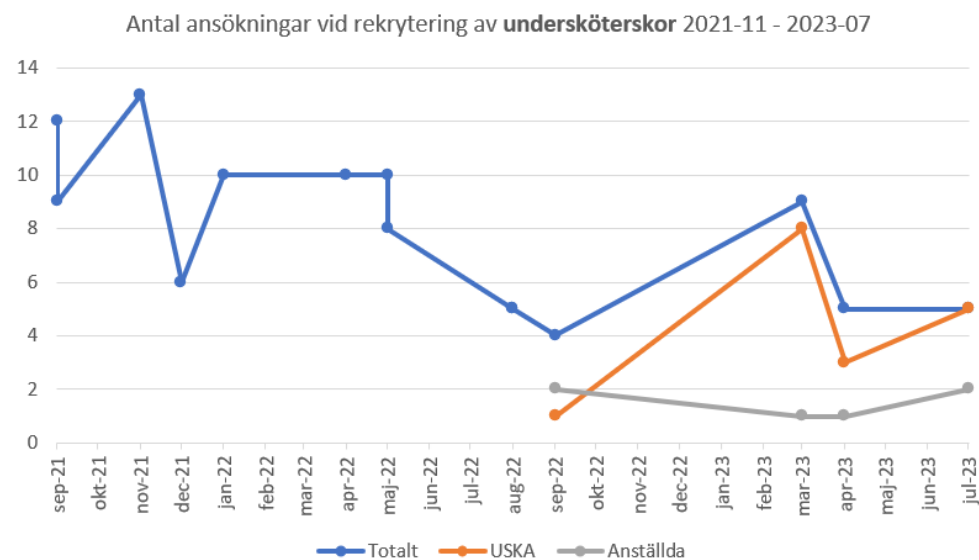
Medelålder på de som bor på våra boenden är 85 år mätdatum 2024-08-15.

Personalförsörjning

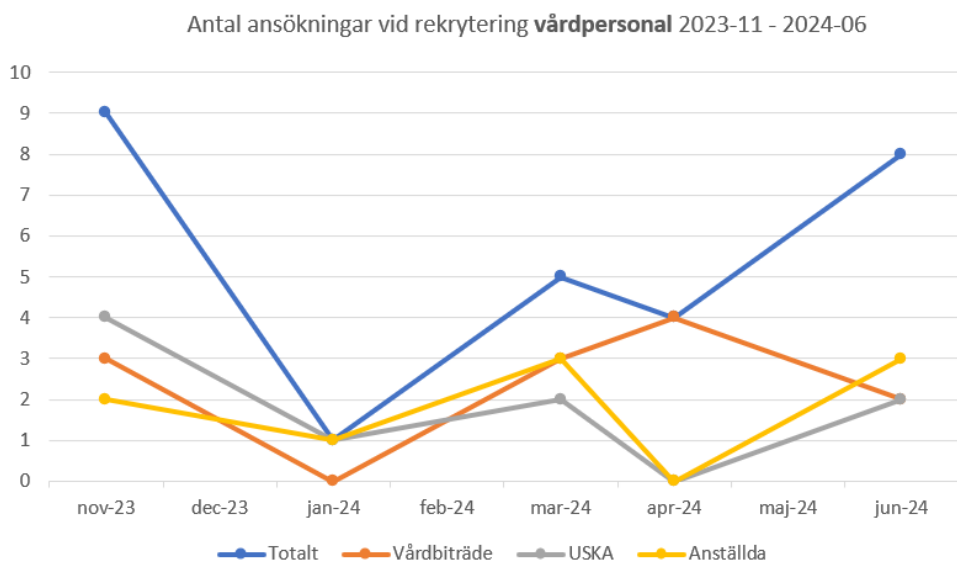
November 2023 började Bräcke kommun rekrytera omvårdnadspersonal (ej utbildad) i stället för undersköterskor. Om en undersköterska söker en tjänst som omvårdnadspersonal har denne företräde. Diagrammen nedan visar ansökningar för undersköterskor fram till juli 2023 och det nedersta diagrammet visar ansökningar för vårdpersonal. Diagrammen visas per ort.

Kälärne

Det är vid punkterna som rekryteringar skett. Statistik angående hur många tjänster som tillsatts finns from september 2022. Detsamma gäller hur många som svarat "JA" på frågan om de är utbildad undersköterska.

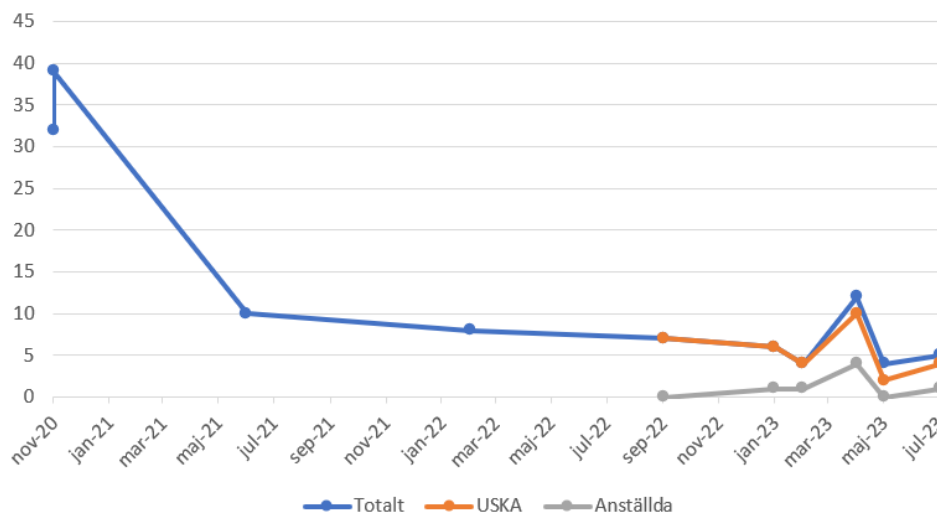

Det är vid punkterna som rekryteringar skett. De som har tidigare erfarenhet av att arbeta inom vård och omsorg har registrerats som vårdbiträde. De som angivit att det är utbildade undersköterskor har registrerats som USKA.

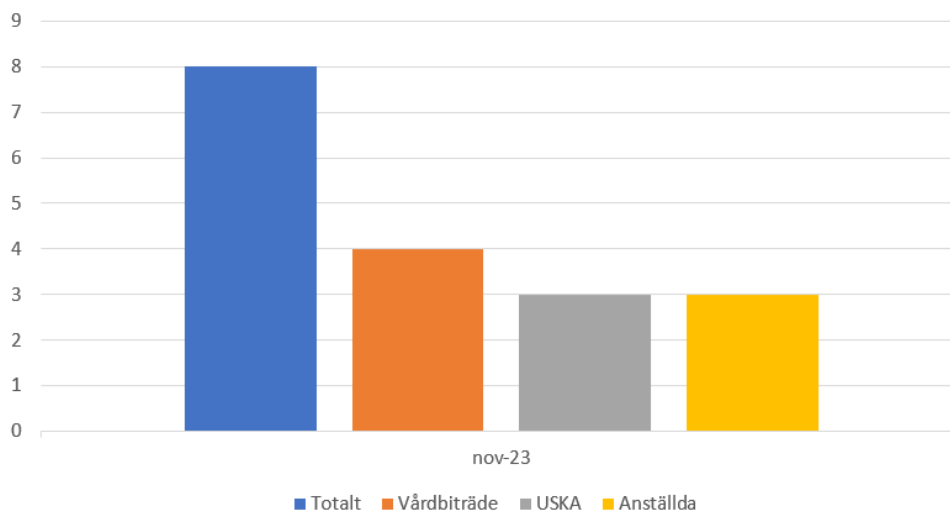
Gällö

Antal ansökningar vid rekrytering av **undersköterskor** 2020-11 - 2023-07

Det är vid punkterna som rekryteringar skett. Statistik angående hur många tjänster som tillsatts finns from september 2022. Detsamma gäller hur många som svarat "JA" på frågan om de är utbildad undersköterska.

Antal ansökningar vid rekrytering **vårdpersonal** november 2023

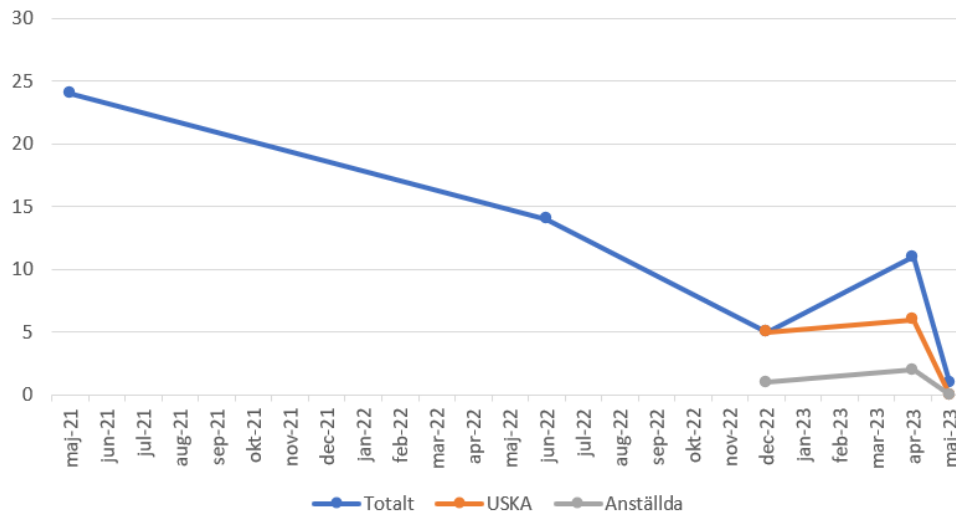

Endast en rekrytering skett i Gällö sedan man gick över till att söka vårdpersonal utöver undersköterskor i annonseringen. De som har tidigare erfarenhet av att arbeta inom vård och omsorg har registrerats som vårdbiträde. De som angivit att det är utbildade undersköterskor har registrerats som USKA.

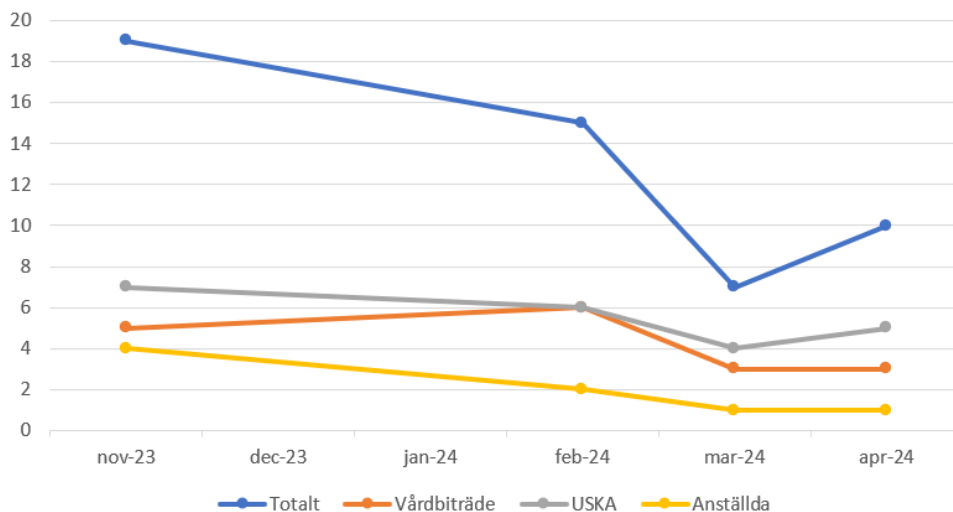
Bräcke

Antal ansökningar vid rekrytering av **undersköterskor** 2021-05 - 2023-05

Det är vid punkterna som rekryteringar skett. Statistik angående hur många tjänster som tillsatts finns från september 2022. Detsamma gäller hur många som svarat "JA" på frågan om de är utbildad undersköterska.

Antal ansökningar vid rekrytering av **vårdpersonal** 2023-11 - 2024-04

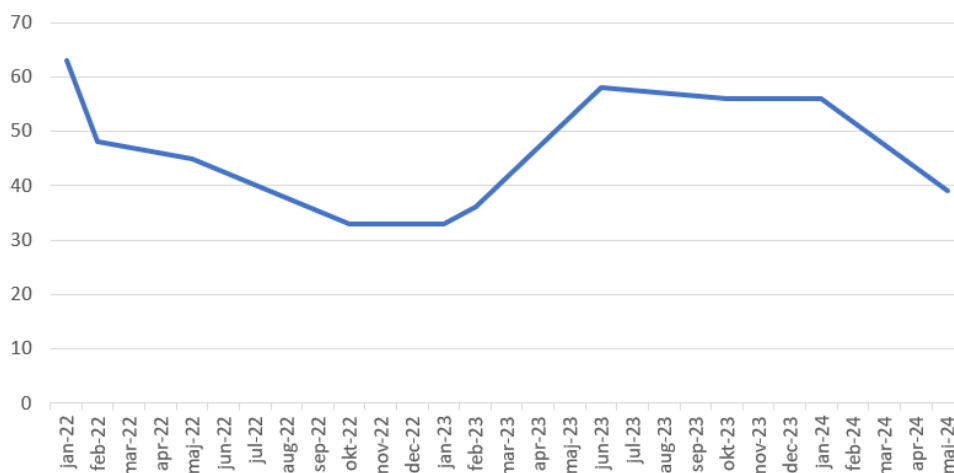
Det är vid punkterna som rekryteringar skett. De som har tidigare erfarenhet av att arbeta inom vård och omsorg har registrerats som vårdbiträde. De som angivit att det är utbildade undersköterskor har registrerats som USKA.

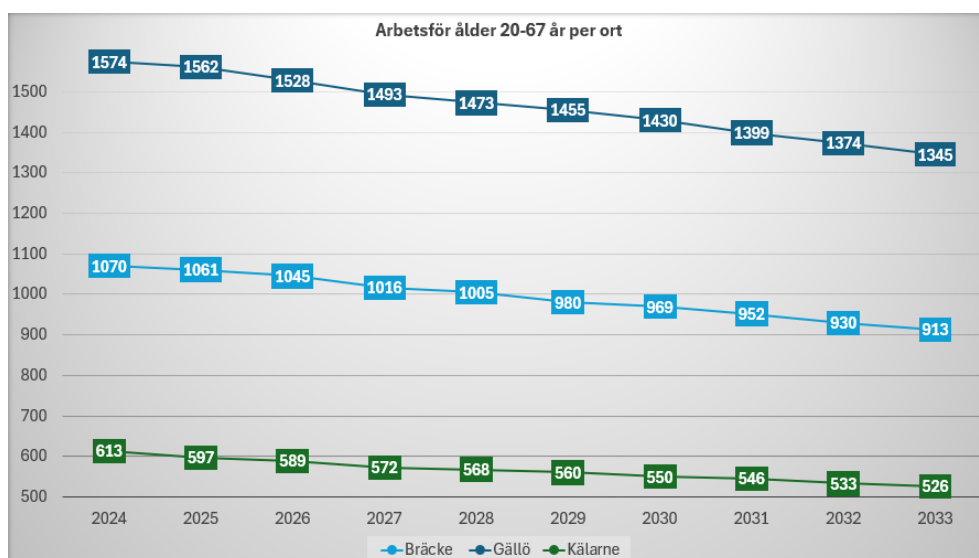
Diagrammet nedan visar de totala ansökningarna för vikarier som inkommer till bemanningsenheten, detta inkluderar skola, förskola, kök m.m.

Ansökningar Bemanningen 2022-01 - 2024-05
(OBS, totala ansökningar inkl. skola, kök mm)

Alla dessa diagram visar på samma sak att från november 2023 har alla ansökningar minskat i antal. Detta bekräftas av befolkningsprognosen som också visar att vi blir färre i arbetsför ålder. Många av de ansökningar som kommer in till Bräcke kommun är inte anställningsbara på den sökta tjänsten, detta kan bero på att de inte matchar den kompetens vi behöver ha. Många som söker har någon form av arbetsmarknadsåtgärd och därmed skyldig att ansöka om arbeten.

Diagrammet nedan visar på antalet personer i arbetsför ålder (20-67år) på de olika orterna. Detta visar tydligt på att antalet arbetsföra sjunker genom åren.

Betalningsansvar

Betalningsansvar kommer från Regionen utifrån att kommunen inte kunnat ta hem färdigbehandlade kommuninvånare inom ett visst tidsspann.

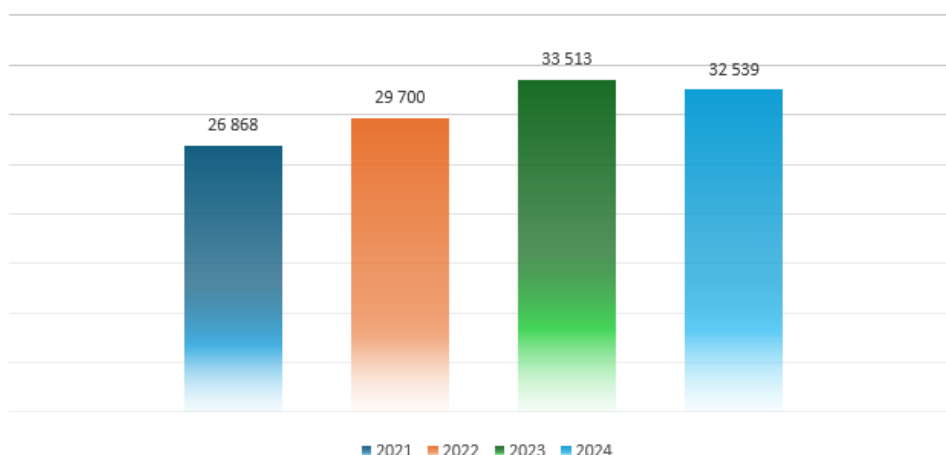
Under 2023 har Bräcke kommun fått betalningsansvar för 24 vård dygn á 10 500 kronor vilket blir 252 000 kronor. Januari till juli 2024 har kommunen fått betalningsansvar för 106 vård dygn á 11 600 kronor vilket blir 1 229 600 kronor. Utifrån de beslut Dnr:2021/488 73 som tidigare har tagits har vi inte längre några tomma rum, vilket visar på ett bra samarbete mellan biståndsenheten, enhetschefer och boendesamordnare. Följsamhet i biståndshandläggningen och att boendesamordnarollen har gett en god och önskad verkan.

Vi har idag utifrån tidigare beslut mandat att öppna upp tillfälliga rum på Tallgläntan i Kälarne. Det har under 2024 inte varit möjligt att öppna rum tillfälligt då har varit problem att rekrytera personal till ordinarie verksamhet Kälarne.

Brukartimmar i hemtjänsten

Diagrammet nedan visar antalet brukartimmar för de olika årens första 6 månader. Utöver dessa brukartimmar tillkommer även HSL uppdrag samt dubbelbemanning hos brukare. 2023 sticker ut utifrån att Bräcke kommun hade flera specialfall (fall som blivit godkänt via vård- och socialutskott) som krävde dygnet runt personal. Trots detta syns det tydligt att antalet brukartimmar ökar inom hemtjänsten. Antalet brukare som har 100 timmar eller mer per månad har också ökat markant från 2021–2024, även där sticker 2023 tydligt ut med sina specialfall.

BRUKARTID I HEMTJÄNSTEN 2021 - 2024

Sammanfattning och framtidsspaning

Idag har Bräcke kommun 88 SÄBO-platser med möjlighet att öppna upp 3 platser (totalt 91 platser), statistiken från föregående utredning visar att 2030 skulle det behövas 108 SÄBO-platser men med den nya befolkningsframskrivningen och uträkningar från KIR visar på att kommunen behöver 113 SÄBO-plaster 2030. Se tabell nedan.

	Statisicon 2021	Statisicon 2024	KIR 2021	KIR 2024
2025	102	94	92	92
2030	117	114	108	113
2040	133	128	123	126

Brukartiden i hemtjänsten samt vårddygnet på SÄBO bekräftar siffrorna på antagandet i KIR. Detta utifrån att brukartiden har ökat över åren vilket visar på att Bräcke kommun får fler brukare i hemtjänst och fler brukare som har 100 timmar eller som överstiger. De som passerar 111 timmar erbjuds en SÄBO-plats förutsatt att brukaren inte är ett specialfall. Minskat överutnyttjande av korttidsplatser visas genom att det blivit striktare bedömning av biståndsbeslut. Vårddygnet har minskat genom att biståndsbesluten blivit striktare.

Gellinergården är det nyaste boendet och ligger i Gällö. Gellinergården har 27 platser fördelat på 3 avdelningar och har de bästa förutsättningarna för att vara ett särskilt boende, både ur arbetsmiljö och brukarperspektiv med bra lokaler. Gellinergården är idag relativt enkelt att personalförsörja då det är närhet till Östersund och goda förbindelser med lokaltrafik. Antalet personer i arbetsför ålder är fler i Gällö jämfört med andra orter eftersom Gällö har ett större upptagningsområde än övriga orter. Trots att det idag är relativt enkelt att personalförsörja ser Bräcke kommun svårigheterna som kommer utifrån statistik av personer i arbetsför ålder, då denna siffra visar på en nedåtgående trend.

Tallgläntan ligger i Kälarne och har 2 avdelningar fördelat med 13 respektive 14 SÄBO-platser. På avdelningen med 13 SÄBO-platser går det att tillfälligt öppna 2 SÄBO-platser och på avdelningen med 14 SÄBO-platser kan 1 SÄBO-plats öppnas tillfälligt. Tallgläntan har goda förutsättningar att bedriva särskilt boende, både ur arbetsmiljö och brukarperspektiv med bra lokaler. Nackdelen med Tallgläntan är att det finns dåliga förbindelser med lokaltrafik, detta är en av anledningarna till att det är svårt att personalförsörja. Idag är det svårt att personalförsörja, detta bekräftas av statistik för personer i arbetsför ålder som fortsatt har en nedåtgående trend.

Gimsätra ligger i Bräcke har 34 SÄBO-platser fördelat på 3 avdelningar och är byggt i två omgångar: på 1950-talet och 1960-talet samt ombyggt i slutet av 1990-talet. Byggnaden anses ha en sämre boende- och arbetsmiljö i nuläget då huset är byggt på ett sätt som är svårt att överblicka och inte tillåter det utrymme som behövs vid alla moment (se bilaga teknisk installation Gimsätra). I dagsläget är det relativt enkelt att personalförsörja då det är närhet till Östersund och Änge samt

goda förbindelser med lokaltrafik. Trots att det idag är relativt enkelt att personalförsörja ser Bräcke kommun svårigheterna som kommer utifrån statistik av personer i arbetsför ålder, då denna siffra visar på en nedåtgående trend.

Bräcke kommun bör utifrån Gimsättras skick se över möjligheterna till ett nytt SÄBO för att säkerställa en bra arbets- och boendemiljö.

För- och nackdelar med nytt boende

Om Bräcke kommun beslutar att bygga ett nytt SÄBO är det möjligt att nyttja lokalerna för fler enheter på orten. Omvårdnadspersonal på både SÄBO och hemtjänst, legitimerad personal och administrativ personal får en naturlig samverkansarena. Schemamässigt för personal kan det bli enklare att samarbeta mellan de olika enheterna (SÄBO och hemtjänst) och mellan avdelningarna. Ergonomiskt och anpassade lokaler utifrån arbetsmiljöperspektiv ser Bräcke kommun som nödvändigt. Där hänsyn ska tas till dörröppningar och korridorer så att hjälpmedel kan förflyttas på ett bra sätt. Goda utrymmen för förvaring av enhetens egna behov, där även mottagning av leveranser sker på ett ergonomiskt och arbetsmiljösäkert sätt.

Rehabiliteringstiden skulle kunna kortas för brukarna på korttidsplats med en bättre planlösning och utrymme till möjlighet för legitimerad personal att träna brukare och instruera personal på ett bättre sätt. Ytor för att göra bedömningar kring trappgång och höga trösklar skulle kunna bli möjliga att göra i en kontrollerad miljö.

Med ändamålsenliga lokaler kan Bräcke kommun tillgodose bättre tillsynsmöjligheter över brukare dag som nattetid. Lokalernas utformning har stor betydelse för brukare med kognitiva sjukdomar, lokalerna kan hjälpa till med att minska oro, minskad läkemedelsanvändning och minskad personalförsörjning. I dagsläget har Gimsätra en ökad personaltäthet för att lokalerna inte är ändamålsenliga.

Gemensam och ändamålsenlig samlingslokal för brukare, används idag som exempelvis träningsrum för brukare på korttidsplats och mötesrum för personal. Ett nytt boende underlättar för välfärdstekniken då man redan vid byggandet kan förbereda för framtida välfärdsteknik som kan tänka behövas i fastigheten utifrån brukare- och arbetsmiljöperspektiv.

Nackdel med att bygga nytt boende är tiden tills att det nya boendet står klart och att det är dyrt med nybyggnation.

Bilagor

Teknisk installation

Omställning till behov år 2022 (Dnr: 2021/488 73)

Prognos av särskilda boenden - SKR